FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom complet	L'educació a Occident
Codi	E000004559
Títol	Grau en Educació Primària per la Universitat Pontifícia Comillas
Impartit a	Grau en Educació Primària [Segon Curs] Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària [Segon Curs]
Nivell	Reglada Grau Europeu
Quadrimestre	Anual
Crèdits	6,0 ECTS
Caràcter	Bàsic
Responsable	Dra. Margalida Calafat i Matas
Horari	Anual- 1r semestre: dimarts 9:00-11:00h / dimecres 14:00-15'00h 2n semestre: dilluns 11:00h- 12:00h / dimarts 9:00h – 11:00h
Horari de tutories	A convenir el primer dia de classe

Dades del professorat	
Professora	
Nom	Margalida Calafat i Matas
Departament / Àrea	Departament de Didàctica General i Teories de l'Educació
Despatx	Despatx núm.16
Correu electrònic	mcalafat@cesag.comillas.edu

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura

Aportació al perfil professional de la titulació

El docent ha de ser capaç de reflexionar sobre la importància de la infància, sobre les seves necessitats i de com acompanyar el procés de maduració de l'infant respectant els seus drets, sobretot en el context escolar i incloure també les necessitats que corresponent en l'àmbit comunitari. Al mateix temps ha de conèixer les noves tendències i models d'intervenció que existeixen en l'actualitat, en la mateixa comunitat, a escala nacional i internacional. En aquest context es treballa el concepte d'infància i la seva protecció per la repercussió decisiva que té en l'elecció del model educatiu.

Prerequisits

Selecció, anàlisi i tractament de la informació provinent de fonts diverses. Comprensió i expressió oral i escrita amb les dues llengües oficials. Iniciativa i autonomia personal. Capacitat reflexiva i crítica.

Competències – Objectius		
Competències		
GENERALS		
CGI01	Capacitat d'anàlisi i síntesi	
	RA1	Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills
	RA2	Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos
CGI03	Capacitat d'organització i planificació	
	RA1	Planifica el seu treball personal d'una manera viable i sistemàtica
	RA2	S'integra i participa en el desenvolupament organitzat d'un treball en grup
CGI04	Habilitats de gestió de la informació provinent de fonts diverses	
	RA3	Incorpora la informació al seu propi discurs
CGI06	Comunicació oral i escrita en la pròpia llengua	
	RA1	Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent
	RA2	Intervé davant un grup amb seguretat i soltesa
	RA3	Escriu amb correcció
	RA4	Presenta documents estructurats i ordenats
	RA5	Elabora, té cura i consolida i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits
CGP07	Habilitats interpersonals	
	RA1	Utilitza el diàleg per a col·laborar i generar bones relacions
CGP08	Treball en equip	
	RA1	Participa de forma activa en el treball de grup compartint informació, coneixements i experiències.
CGP10	Compromís ètic	

	RA3	Se considera a sí mateix com a agent de canvi social
	RA4	Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys
	RA5	Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre
CGS11	Capacitat d'aprendre	
	RA4	Estableix relacions i elabora síntesi pròpies sobre els continguts treballats
CGS13	Capacitat per a treballar de forma autònoma	
	RA1	Realitza els seus treballs i la seva activitat necessitant sols unes indicacions inicials i un seguiment bàsic.
ESPECÍFIQUES		
CEC02	Sòlida formació científica i cultural	
	RA2	Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científics i culturals.
CEC07	Capacitat per a desenvolupar la seva tasca educativa en el marc d'una educació inclusiva	
	RA1	Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir.
CEP10	Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu en el nostre país i els condicionants polítics i legislatius de l'activitat educativa.	
	RA1	Coneix les principals fites de la legislació contemporània en matèria d'educació i reconeix els seus continguts essencials.
CEP15	Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals	
	RA1	Reconeix la diversitat multicultural com un valor educatiu
CEP17	Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació primària	
	RA1	Identifica experiències novadores nacionals o internacionals referides al conjunt de l'Educació Primària o a algun dels seus elements particulars.
CEP19	Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació	
RA4	Es capaç de precisar els elements essencials d'un projecte innovador i de fixar elsparàmetres pels què se podria valora la seva eficiència.	

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts – Blocs Temàtics

Resultats d'aprenentatge:

1. Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills.
2. Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos.
3. Planifica el seu treball personal d'una manera viable i sistemàtica.
4. S'integra i participa en el desenvolupament d'un treball en grup..
5. Incorpora la informació al seu propi discurs..
6. Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent.
7. Intervé davant un grup amb seguretat i soltesa.
8. Escriu amb correcció.
9. Presenta documentació estructurats i ordenats.
10. Elabora, cuida i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits.
11. Utilitza el diàleg per a col·laborar i generar bones relacions.
12. Participa de manera activa en el treball de grup compartint informació, coneixement experiències.
13. Es mostra obert a la crítica externa sobre les seves actuacions.
14. Es considera a si mateix com a agent de canvi social.
15. Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys.
16. Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestres
17. Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats.
18. Fa els seus treballs i la seva activitat necessitant només unes indicacions inicials i un seguiment bàsic
19. Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científics i culturals.
20. Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir.
21. Coneix les principals fites de la legislació contemporània en matèria d'educació i reconeix els seus continguts essencials.
22. Reconeix la diversitat multicultural com un valor educatiu.
23. És capaç de precisar els elements essencials d'un projecte innovador i de fixar els paràmetres pels quals es podria valorar la seva eficiència.

BLOC 1: Infància i protecció

- Drets i protecció de la infància: factors de risc/ factors de protecció. Nivells d'intervenció. Nivells d'intervenció. Recursos per a cobrir les necessitats de la infància avui.
- Revisió crítica de la situació actual de la infància i tendències de futur. Visió ètica de la cultura de la infància.
- Organismes internacionals dedicats a la infància i la seva educació.

BLOC 2: Evolució històrica de l'educació

- Precursors didàctics i evolució
- Mètodes didàctics.

BLOC 3: Educació institucional

- Principis pedagògics bàsics.
- Models educatius actuals: descripció i anàlisi. Revisió crítica de models i programes de l'actualitat.

BLOC 4: Pràctiques educatives

- Pràctiques d'innovació.
- La creativitat com a resposta als reptes actuals en educació.
- Aproximació a pràctiques educatives de qualitat en zones geogràfiques properes.

BLOC 5: Educació en contextos multiculturals i multilingües

- Aclariment conceptual.
- Visió ètica de la multiculturalitat

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura

MODALITATS ORGANITZATIVES

- Interacció professor- estudiant (presencial/on-line):

Centrades en el professor:Lliçons de caràcter expositiu, Estudis de casos, exercicis i resolucions de problemes

Centrades en l'estudiant: Treball de caràcter teòric (individual i en petit grup), seminaris de treball, sessions tutorials (individuals -petit/gran grup)

- Treball autònom de l'estudiant:

Treball individual (recerca, lectura, estudi, reflexió i anàlisi)

Treball en grup (cooperació, debats, converses,seminaris, estudi de casos)

RESUM HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT

HORES PRESENCIALS			
Lliçons magistrals	Exercicis pràctics/resolució de problemes	Seminaris i tallers (casos pràctics	Treballs en grup
5.00	20.00	17.00	30.00
HORAS NO PRESENCIALES			
Treballs individuals	Estudi personal i documentació	Exercicis pràctics/resolució de problemes	Seminaris i tallers (casos pràctics)
20.00	20.00	38.00	30.00
CRÈDITS ECTS: 6,0 (180,00 hores)			

EVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

Activitats d'avaluació	Criteris d'avaluació	Pes
EXÀMENS: • Prova parcial 10%) • Prova de desenvolupament (40%)	**Prova parcial :** • Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos • Incorpora la informació al seu propi discurs. • Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent • Escriu amb correcció • Elabora, cuida i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits • Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys. • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre. • Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats • Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements, científics i culturals. • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir **Prova de desenvolupament** • Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills. • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos. • Incorpora la informació al seu propi discurs. • Expressa les seves idees de	50%

	forma estructurada, intel·ligible i convincent. • Escriu amb correcció • Canvia i adapta els seus plantejaments inicial a la llum de noves informacions. • Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Se considera a sí mateix com a agent de canvi social. • Procura defensar els drets humans davant dels seus alumnes i companys • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre. • Estableix relacions i elabora síntesis pròpies sobre els continguts treballats. • Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científics i culturals. • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir	
RESOLUCIÓ D'EXERCICIS I CASOS PRÀCTICS	• S'integra i participa en el desenvolupament d'un treball en grup. • Intervé davant un grup amb seguretat. • Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Utilitza el diàleg per a col·laborar i generar bones relacions • Valora el potencial del conflicte com a motor de canvi i innovació • Participa de forma activa en el treball de grup compartint informació, coneixement i experiències. • Se considera a sí mateix com a agent de canvi social. • Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys. • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre.	**30**
TREBALLS INDIVIDUALS Treball autònom/ port foli – carpeta d'aprenentatge	• Descriu, relaciona i interpreta situacions i plantejaments senzills. • Selecciona els elements més significatius i les seves relacions en textos complexos. • Planifica el seu treball personal d'una manera viable i sistemàtica. • Incorpora la informació al seu propi discurs. • Expressa les seves idees de forma estructurada, intel·ligible i convincent. • Escriu amb correcció. • Presenta documents	

	estructurats i ordenats. • Elabora, té cura i consolida un estil personal de comunicació, tant oral com escrita, i valora la creativitat en aquests àmbits. • Se considera a sí mateix com a agent de canvi social. • Procura defensar els drets humans davant els seus alumnes i companys. • Coneix i assumeix de forma reflexionada els principis ètics i deontològics de la professió de mestre. • Interpreta i comprèn el món present tenint en compte un ric patrimoni de coneixements científics i culturals. • Considera que els assoliments educatius han de concernir a tots els alumnes en la màxima mesura que siguin capaces d'aconseguir • Reconeix la diversitat multicultural com a un valor educatiu. • És capaç de precisar els elements essencials d'un projecte innovador i de fixar els paràmetres per els què se podria valorar la seva eficàcia.	

Qualificacions

L'assignatura és presencial, i que, per tant, s'ha de participar en les activitats proposades. La participació, a més de la intervenció directa en totes les propostes d'aula, també està en relació amb propostes en línia en la qual es proposi participació obligatòria.

La no assistència comprovada i injustificada de més d'un terç de les hores lectives impartides, pot tenir com a conseqüència la impossibilitat de presentar-se a examen en la convocatòria ordinària del mateix curs acadèmic. En el cas que s'apliqués aquesta conseqüència, la pèrdua de convocatòria s'estendrà automàticament a la convocatòria extraordinària. Amb caràcter general, es considera pendent de compliment de l'escolaritat obligatòria de l'assignatura.

Les qualificacions de les proves d'avaluació parcials s'han d'aprovar per separat, no es farà mitjana si cadascuna d'elles no s'ha aprovat per separada (mínim 5 sobre 10). En el supòsit que s'hagi suspès alguna d'elles l'alumne/a tendrà l'oportunitat de realitzar la prova global poder obtenir la puntuació mínima. En la convocatòria extraordinària s'haurà d'examinar de tota l'assignatura.

Tant les activitats diverses de caràcter col·laboratiu com les activitats individuals són proposades que s'han d'aprovar per separat, no es farà mitjana si cadascuna d'aquestes activitats no s'ha aprovat per separat. S'ha d'aprovar les grupals i també les individuals (mínim 5 sobre 10). Aquestes propostes s'han de lliurar en el període establert i és obligatòria l'assistència a les sessions en les quals es dugui a terme, ja que no s'entenen com a activitats desvinculades del procés i dels continguts que es van desenvolupant al llarg del curs. Si no es presenten en les dates establertes, l'alumne/a no les podrà presentar en l'avaluació extraordinària. En el supòsit que s'hagi suspès alguna d'aquestes activitats l'alumne/a tendrà l'oportunitat de fer les modificacions oportunes per a poder obtenir la puntuació mínima al final del semestre, no per a la convocatòria extraordinària, si ha realitzat les sessions de feedback oportunes.

Es considerarà la qualificació d'un "no presentat" quan "hagi fet o lliurat un terç o menys de les activitats d'avaluació previstes a la guia docent" per tant, si supera el terç, però no presenta la totalitat de les activitats d'avaluació aconseguirà una qualificació de suspens

Per a donar per aprovada l'assignatura s'ha d'aprovar .per separat les proves d'avaluació i les activitats programades, tant les de caràcter col·laboratiu com les propostes individuals (mínim 5 sobre 10).

L'adequació de la sintaxi, l'ortografia i l'ús de la terminologia repercutiran en la qualificació de les diferents proves d'avaluació. No assoliran la qualificació de cinc aquelles proves d'avaluació que no reuneixin els requisits bàsics de correcció ortogràfica i gramatical, així com de presentació de treballs.

La professora utilitzarà com a recurs d'aprenentatge el Moodle de l'assignatura, per tant, l'alumne/a haurà de visitar regularment l'espai de l'assignatura per a conèixer els documents de treball i les activitats a realitzar, així com les condicions, terminis de lliurament, lliurement, activitats en línia, etc.

La professora utilitzarà com a recurs per a l'assignatura la plataforma virtual d'ensenyament – aprenentatge, per tant l'alumne / a haurà de visitar regularment l'espai de l'assignatura per a conèixer els documents de treball i les activitats a realitzar, així com condicions, terminis de lliurament, lliurament, activitats online, etc

PLA DE TREBALL I CRONOGRAMA

Activitats	Data de realització	Data de lliurament
Exposició i anàlisis de contingut Consulta i revisió documental Recerca i presa de decisions sobre la pràctica	Durant tot el curs	En cada activitat s'explicitarà l'exigència enel lliurament
Treballs en grup i propostes col·laboratives	Durant tot el curs	Propostes de lliurament / concretar en tutories
Treball individual/ port foli – carpeta d'aprenentatge	Dos lliurament, un per semestre	Proposta individualitzada de lliurament que es concretarà en tutoria individual

BIBLIOGRAFIA I RECURSOS

Bibliografia Bàsica

AAVV (2005). *Les necessitats bàsiques de la infància*. Barcelona: Graó.

BOWEN, J., ESTRUCH GIBER, J. (1992). *Historia de la educación occidental*. Barcelona: Herder.

CAPITÁN DÍAZ, A. (2002). *Breve historia de la educación en España.* Madrid: Alianza.

FERRAZ, LORENZO, M. (coord.) (2005). *La historia de la educación : nuevos desafíos, nuevas propuestas.* Madrid: Biblioteca Nueva.

PAJA, J.A. (1998). *La convención de los derechos del niño.* Madrid: Tecnos.

RUIZ BERRIO, J. (Ed.) (2000). *La cultura escolar en Europa.* Madrid: Biblioteca Nueva.

Bibliografia Complementària

AAVV (2005). *Les necessitats bàsiques de la infància.* Barcelona: Graó.

AAVV (2007). *Guía para la aplicación de los derechos de la infancia y la adolescencia en España.* Madrid: Ministerio de asuntos sociales.

ABDALLAH-PRETCEILLE, M (2001). *La educación intercultural*. Barcelona: Idea Books.

ASENSIO SÁNCHEZ, M.A. (2006). *La patria potestad y la libertad de conciencia del menor: el interés del menor a la libre formación de su conciencia.* Madrid: Tecnos.

BALDWIN, R (2007). *Usted es el primer profesor de su hijo. Qué pueden hacer los padres con y para sus hijos del nacimiento a los seis años*. Navarra: Medici.

BAUMANN, G (2001). *El enigma multicultural. Un replanteamiento de las identidades nacionales, étnicas y religiosas*. Barcelona: Paidós.

BEN JELLOUN, T (1998). *Papá, ¿qué es el racismo? Madrid: Alfaguara. BERNARD, S. (2003). El abecedario de la Educación Infantil.* Madrid. McGraw.Hill.

BESALÚ, X. y LÓPEZ, B. (coords.) (2011). *Interculturalidad y ciudadanía: Red de escuelas interculturales.* Madrid: Wolters Kluwer.

BESALÚ, X. (coord..), (2007). *Educar en sociedades pluriculturales*. Barcelona: Wolters Kluwer.

BISQUERRA, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla, S.A.

BOFILL, A., i COTS, J. (1999). *La Declaración de Ginebra. Pequeña historia de la primera carta de los derechos de la infancia*. Barcelona: Comissió de la Infància de la Justícia i Pau.

BONA, C. (2016). *La nova educación*. Barcelona: Rosa dels vents.

BUXARRAIS, Ma. R. i alt. (1991). *L'interculturalisme en el currículum. El racisme*. Barcelona: Rosa Sensat.

CARBONELL, J. (2001). *La aventura de innovar. El cambio en la escuela.* Madrid: Morata.

CASANOVA, M.A. (2011). *Educación inclusiva: un modelo de futuro.* Madrid: Wolters Kluwer.

CLOUDER, C. y RAWSON, M. (2009). *Educación Waldorf*. Madrid: Ediciones Rudolf Steiner.

COLECTIVO AMANI (2004). *La escuela intercultural: regulación de conflictos en contextos multiculturales. Concienciación, negociación, confrontación.* Madrid: CIDE.

COLECTIVO IOÉ (2003). *Inmigración, escuela y mercado de trabajo. Una radiografía actualizada.* Madrid: Fundación La Caixa.

COLOM CAÑELLAS, A. J. (1980). *La Història de l'Educació i la Cultura als Països Catalans.* Lluc: revista de cultura i d'idees, 690 (Març-Abril).

COLOM CAÑELLAS, A. J. (2000). *La Pedagogia al segle XX: entre la Modernitat i la Postmodernitat*. Temps d'educació, 24.

COLOM CAÑELLAS, A.J(1991). *Assaig d'Història de l'Educació a la Mallorca Contemporània.* Palma: UIB/Serveis de Publicacions i Intercanvi Científic de la Universitat de les Illes Balears.

COOPER, H. (2002). *Didáctica de la historia en la educación infantil y primaria.* Barcelona: Morata

CORTADA ANDREU, E. (2006). *Ser mestra a la Catalunya del segle XIX: l'escola pública com a espai professional transgresor*. Lleida: Pagès.

CYRULNIK, B.: (2004). *Los patitos feos. La resilencia: una infancia infeliz no determina la vida.* Barcelona: GEDISA.

DE PUELLES BENÍTEZ, M. (ed.). (2011) . *Mariano Pérez Galán, La enseñanza en la Segunda República.* Madrid: Biblioteca Nueva.

DEMAUSE, Ll. (1982). *Historia de la infancia*. Madrid: Alianza.

DÍAZ AGUADO, M.J y col. (1995). *Necesidades de la Infancia y Protección Infantil. Actuaciones frente a los malos tratos y Desamparo de menores.* Madrid: Ministerio de Trabajo AA SS.

DÍAZ AGUADO, M.J. (2002). *Educación intercultural y aprendizaje cooperativo.* Madrid: Pirámide

DOMÍNGUEZ, G. (2000). *Proyectos de trabajo, una escuela diferente*. Madrid: La Muralla

DUBREUCQ, F. L. (1995). *L'escola Decroly: una educació global des del parvulari*. «Temes d'Infància». Barcelona: Rosa Sensat.

ELBOJ, C., PUIGDELLÍVOL, I., SOLER, M. y VALLS, R. (2002). *Comunitats d'aprenentatge. Transformar la educación. Barcelona: Graó.*

ESCOLANO BENITO, A A. (2002). *La educación en la España contemporánea. Políticas educativas, escolarización y culturas pedagógicas.* Madrid: Biblioteca Nueva.

ESCUELAS INFANTILES DE REGGIO EMILIA (1995). *La inteligencia se construye usándola.* Madrid: MEC-Morata.

FALK,J (1991). *Educar els tres primers anys: l'experiència de Lóczy*. Barcelona: «Temes d'infància» de Rosa Sensat.

FALK,J (1997). *Mirar al niño: la escala de desarrollo del Instituo Pikler (Lóczy)*. Buenos Aires: Ariana.

FALLEIROS, et al. (2014). *La seguridad del niño en la perspectiva de las necesidades esenciales.* Rev. Latino-Am.Enfermagem, 22(4), 604-10.

FERRAZ, LORENZO, M. (coord.) (2005). *La historia de la educación : nuevos desafíos, nuevas propuestas.* Madrid: Biblioteca Nueva.

FLECHA, R i LARENA, R (2008): *Comunidades de aprendizaje*. Sevilla: ECOEM.

FREINET, C. (1974). *Consells als mestres joves.* Barcelona: Laia.

GAITÁN, L. (2006). *El bienestar social de la infancia y los derechos de los niños*. Política y Sociedad, 43 (1), 66.

GATHER, M. (2004). *Innovar en el seno de la institución escolar*. Barcelona: Graó.

GOLDSCHMIED, E i JACKSON, S (2002). *La educación infantil de 0 a 3 años.* Madrid: Morata.

GOLDSCHMNIED E. (2002). *Educar a l'escola d'infantil.* Barcelona: Octaedro. Temes d'In-fan-cia Rosa sensat

GUICHOT-REINA,V.; REBOLLO ESPINOSA, M.J. (2001). *Textos sobre los principios pedagógicos*

contemporáneos. Sevilla: Kronos.

HANNOUN, H. (1987). *Els ghettos de l'escola. Per una educació intercultural.* Vic: Eumo.

HERNÁNDEZ DÍAZ, J.M. *Cien años de pedagogía en España*. Valladolid: Castilla.

HORNO, P. (2017). *Educando en la alegría*. Desclée: Barcelona.

HOYUELOS, A (2006): *La estética en el pensamiento y obra pedagógica de Loris Malaguzzi*. Barcelona: Octaedro.

HUGUET, T. (2006). *Aprendre junts a l'aula.* Barcelona: Graó

HUNT, L. (2009). *La invención de los Derechos Humanos.* Barcelona: Tusquets.

JARES, X. (2004). *Educar para la paz en tiempos difíciles.* Bilbao:Bakeaz.

JARES, X. (2006). *Pedagogía de la convivencia.* Barcelona. Graó

JORDAN, J.A. (1997). *Propuestas de educación intercultural para profesores*. Barcelona: CEAC

JORDAN, J.A. i alt. (2004). *La formación del profesorado en educación intercultural.* Madrid: CIDE.

JULIANO, D. (1993). *Educación intercultural. Escuela y minorías étnicas.* Madrid: Eudema.

JUSTÍCIA I PAU (1992). *Immigració, racisme i xenofòbia a Mallorca.* Palma de Mallorca: El Tall.

JUUL, J. (1999). *Els homes com a educadors.* Barcelona: Temes d´in-fàn-ci-a de Rosa Sensat KAMII, C.;

KYMLICKA, W. (1995). *Ciudadanía multicultural.* Barcelona: Paidós

LÁZARO, L.M., MONÉS, J. SOLÀ, P.(ed.). (2010). *Francisco Ferrer y Guardia, La escuela moderna*. Madrid: Biblioteca Nueva.

LINDON,J. (2009). *La igualdad de oportunidades en la práctica escolar.* Madrid: La Muralla.

LLADÓ, J. i VALLESPIR, J. (1992). *Comunitats bilingües i processos d'alfabetització* en Marín, R. y otros. Educación multicultural e intercultural. Granada: Impredisur.

LLORENT-BEDMAR, V (coord.). (2010). *Derechos y educación de niños y niñas: un enfoque multicultural.* Sevilla: Universidad de Sevilla, Departamento de Teoría e Historia de la Educación y Pedagogía Social.

LLORENT-BEDMAR, V. (coord) (1996). *Familia y educación: un enfoque pluridisciplinar.* Sevilla: Universidad de Sevilla, Departamento de Teoría e Historia de la Educación y Pedagogía Social.

LLUCH, X. (2000) . *Educació intercultural*. València: Tàndem

LLUCH, X. i SALINAS, J. (1996). *La diversidad cultural en la práctica educativa. Materiales para la formación del profesorado en educación intercultural.* Madrid: MEC.

LÓPEZ, B. y TUTS, M. (2012). *Orientaciones para la práctica de la educación intercultural.* Madrid: Wolters Kluwer.

LURÇAT, L. (1986). *Les necessitats i els drets dels infants.* Barcelona: «Temes d'Infància». De Rosa Sensat.

MAALOF, A. (2009). *El desajuste del mundo. Cuando nuestras civilizaciones se agotan*. Madrid: Alianza.

MAALOUF, A. (2008). *Identidades asesinas.* Madrid: Alianza Editorial.

MACARULLA, I.; SAIZ, M. (2009). *Bones pràctiques d'escola inclusiva*. Barcelona: Graó

MALAGUZZI, L (2ª- 2009). *La educación infantil en Reggio Emilia.* Barcelona:Octaedro. «Temes d'Infància» de Rosa Sensat

MANYER, J. (1992). *Quan l'Islam truca a la porta.* Barcelona: Altafulla.

MARCHESI, Á. (2004). *Qué será de nosotros, los malos alumnos.* Madrid: Alianza.

MARÍ-KLOSE, P., MARÍ-KLOSE, M., VAQUERA, E. i ARGESEANU, S. (2010). *Infància i futur. Noves realitats nous reptes* Barcelona: Fundació "la Caixa".

MARTÍNEZ BLANCO, A.(1999). *La secularización de la enseñanza.* Madrid: Tecnos.

MARTÍNEZ DE PISÓN CAVERO, JM (2003). *El derecho a la educación y la libertad de enseñanza*. Madrid : Dykinson.

MEIRIEU, PH.(2003). *El pedagog i els drets de l'infant: història d'un malentés?* Barcelona : A.M. Rosa Sensat.

MEROÑO, N. (1996). *La práctica intercultural en el desarrollo curricular de la educación primaria.* Madrid: MEC.

MONTESSORI, M. (1984). *La descoberta de l´infant.* Barcelona: EUMO.

MORIÑA, A. (2008). *La escuela de la diversidad.* Madrid: Síntesis.

NAYA GARMENDIA, L.M., DÁVILA BLSERA, P. (coord.) (2005) *La infancia en la historia : espacios y representaciones.* Madrid: Erein.

ORSOLA, P. (1996). *Pare, qui t´ensenya a ocupar-te de mi? B*arcelona: Rosa Sensat. Temes d'in-fàn-ci-a.

OTERO URTAZA, E. (ed.) (2007). *Manuel Bartolomé Cossío, El maestro, la escuela y el material de enseñanza, y otros escritos*. Madrid: Biblioteca Nueva

PAJA, J.A. (1998). *La convención de los derechos del niño.* Madrid: Tecnos

PESTALOZZI, J. (1986). *Com Gertrudis educa els fills*. Barcelona: EUMO.

POLK, P. (1991). *Un enfoque moderno al método Montessori.* México: Diana.

PONS, D. (2004). *L'educació: el repte de la complexitat.* Mallorca: El Far.

POSTMAN, N. (1990). *La desaparició de la infantesa.* Barcelona: EUMO.

PRATS, E. (Coord.) (2007). *Multiculturalismo y educación para la equidad.* Barcelona: Octaedro

PUJOLÀS, P. (2004). *Aprender juntos alumnos diferentes: los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula.* Barcelona: Eumo-Octaedro

ROBINSON, K. (2012). *El elemento*. Barcelona: Conecta.

ROBINSON, K. (2018). *Tú, tu hijo y la escuela.* Barcelona: Grijalbo.

ROMERA, M. (2017). *La familia, la primera escuela de las emociones*. Destino: Barcelona.

SÁENZ OBREGON, J. (2004). *John Dewey: Experiencia y educación.* Madrid: Biblioteca Nueva (Serie Clásicos de la Educación, 8)

SANCHIDRIÁN, C. (2003), *María Montessori. El descubrimiento de la infancia. Método de la Pedagogía Científica.* Madrid: Biblioteca Nueva.

SANTOS GUERRA, M.A. (2000). *La escuela que aprendre.* Madrid: Morata.

SEN, A. (2009). *Identitat i violència . Qui té interès a convertir la identitat en un conflicte?.* Barcelona: La Campana

SIPÁN COMPAÑÉ, A. (coord.) (2002). *Educar para la diversidad en el siglo XXI.* Madrid: Mira.

SORIANO AYALA, E. (coord.). (2003). *Diversidad étnica y cultural en las aulas.* Madrid: La Muralla.

SORIANO, E. (coord.) (2002). *Interculturalidad: fundamentos, programas y evaluación.* Madrid: La Muralla.

SORIANO, E. (coord.) (2009). *Vivir entre culturas: una nueva sociedad*. Madrid: La Muralla.

SUREDA GARCIA, B. (edit.) (2006). *Liberalismo y educación del pueblo.* Madrid: Biblioteca Nueva/Ministerio de Educación y Ciencia.

TARABINI-CASTELLANI, A.; VIDAÑA, L.; CLEMENTE, S. i cols. (2008). *La gestió de la diversitat al sistema educatiu de les Illes Balears. Conclusions i propostes.* Palma: Lleonard Muntaner.

TONUCCI, F (2004). *Quan els infants diuen prou!.* Barcelona: Graó.

TONUCCI, F (2007). *Frato 40 anys amb ulls d'infant.* Barcelona: Graó.

TONUCCI, F. (1997). *La ciutat dels infants.* Barcelona: Barcanova.

TONUCCI, F. (2019). *Per què la infància*. Barcelona: Destino.

TORÍO LÓPEZ, S. ; PEÑA CALVO, J. V.; RODRÍGUEZ MENÉNDEZ, M.C. (2009). E*stilos educativos parentales:*

revisión bibliográfica y reformulación teórica. Salamanca: Universidad de Salamanca.

TRUEBA, B. (1989). *Talleres integrales en Educación Infantil.* Madrid: Ediciones de la Torre.

VALLESPIR, J. (Dir.) (1997). *Multiculturalisme a Mallorca.* Palma: Servei de Publicacions de la UIB.

VAN GORP, A. SIMON, F. , DEPAEPE, M. yi Monés, J. (2006) *Ovide Decroly, La función de globalización y la enseñanza, y otros ensayos.* Madrid: Biblioteca Nueva.

WHEVIORKA, M. (1992). *El espacio del racismo.* Barcelona: Paidós.

ZAPATA –BARRERO, R (2004). *Multiculturalidad e Inmigración.* Madrid: Síntesis.

Altres recursos

Ministerio de Educación, Política social y Deporte [http://www.mepsyd.es/portada.html]

Conselleria d'Educació i Cultura [http://weib.caib.es/] Cbib Competències bàsiques a les Illes Balears [http://cbib.caib.eS]

Escola de cultura de pau [http://escolapau.uab.cat/index.php]

Revistes

Cuadernos de pedagogía. Barcelona: Wolters Kluver. ISSN: 0210-0630. Revista mensual

Aula de Innovación Educativa. Barcelona: Graó. ISSN: 1131-995X. Revista mensual.

Guix. Barcelona: Graó. ISSN 0213-858. Revista mensual

Guix d'Infantil. Barcelona: Graó. ISSN: 2014-461X. Revista bimestral

En compliment de la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal,l'informem i recordem que pot consultar els aspectes relatius a privacitat i protecció de dadesque ha acceptat en la seva matrícula entrant en aquesta web i prement "descarregar"
https://servicios.upcomillas.es/sedeelectronica/inicio.aspx?_csv=02E4557CAA66F4A81663AD10CED66792